

3
4 **ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต**
5 **(Food Security in Crises)**

6
7 นโยบายสาธารณะนี้มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีการจัดการร่วมกัน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าใน
8 ทุกภาวะวิกฤต ประชาชนทุกคนในทุกพื้นที่ของประเทศไทยจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในอาหาร คือ
9 สามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ได้อย่างเป็นธรรม

10
11 สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่สิบสาม

12 ได้พิจารณารายงาน เรื่อง ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต*

13 ได้รับทราบสถานการณ์และปัญหาเกี่ยวกับประเด็นความมั่นคงทางอาหารในประเทศไทย ทั้งที่มา การ
14 เข้าถึง และการกระจายอาหาร ซึ่งพบว่าในสถานการณ์วิกฤตการระบาดของโรคโควิด-19 ปัญหาความไม่
15 มั่นคงทางอาหารปรากฏเด่นชัดมากขึ้น มีคนจำนวนมากไม่มีกำลังซื้อแม้มีอาหารจำหน่าย และยังมีประชากร
16 เปราะบางจำนวนมากที่ต้องเผชิญกับภาวะการขาดแคลนอาหาร ในอีกด้านหนึ่ง ก็ปรากฏให้เห็นการปรับตัว
17 ของผู้คน ชุมชน องค์กรและเครือข่ายทางสังคม ที่ร่วมกันดำเนินการรับมือกับปัญหา รวมถึงได้รับทราบ
18 สถานะของนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันทั้งที่มีผลเชิงลบและที่หนุนเสริมให้เกิดความมั่นคงทาง
19 อาหารในภาวะวิกฤต จึงร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในประเด็นนี้

20 จึงมีมติดังต่อไปนี้

21 ๑. สมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเห็นตรงกันว่า “สิทธิในอาหาร” หรือสิทธิในการเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ
22 ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการในทุกสถานการณ์ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนในประเทศไทย
23 ที่ต้องได้รับการปกป้อง โดยเป็นหน้าที่ของรัฐและทุกภาคส่วนของสังคม ดำเนินการร่วมกันด้วยความเป็น
24 นองช่วยเหลือเกื้อกูล เคารพในความต้องการด้านอาหารและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของประชาชนแต่ละกลุ่ม
25 แต่ละบุคคล และเสนอให้บัญญัติ “สิทธิในอาหาร” ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย26 ๒. สมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกันกำหนดเป้าหมายว่า ใน ๕ ปีข้างหน้า (ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๘)
27 ประเทศไทยต้องมีความพร้อมในการจัดการอาหารในภาวะวิกฤต โดยขอให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้
28 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วย
29 ความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ทั้งนี้ต้อง
30 ครอบคลุมในประเด็น (๑) การพัฒนาระบบอาหารให้พร้อมรับภาวะวิกฤต ทั้งการผลิต การแปรรูป การสำรอง
31 การกระจาย การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปันอาหาร (๒) การพัฒนาระบบดูแลประชากรเปราะบางในภาวะ
32 วิกฤต และ (๓) การพัฒนาระบบการจัดการร่วมกันเพื่อความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต

* เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๓ / หลัก ๑

1 ๓. การพัฒนาระบบอาหารให้พร้อมรับภาวะวิกฤต

2 ด้านการผลิตอาหาร

3 ๓.๑ ในภาวะวิกฤต ขอให้คณะรัฐมนตรีบังคับใช้มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการ
4 อาหารแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดให้เขตพื้นที่ใดเป็นเขตพื้นที่ที่จำเป็นต้องสงวนไว้เพื่อประโยชน์ด้าน
5 ความมั่นคงด้านอาหารเป็นการชั่วคราว

6 ๓.๒ ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายองค์กรชุมชน หนุนเสริมการสร้าง ความมั่นคง
7 ทางอาหารจากฐานของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งผลิตอาหารรองรับภาวะวิกฤตได้

8 ๓.๓ ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้มีมาตรการเพื่อนำที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของ
9 แผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้ประโยชน์เพื่อความมั่นคงทางอาหาร เช่น ที่ดินรกร้าง
10 วางเปล่า ที่ดินสาธารณประโยชน์

11 ๓.๔ ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน
12 และภาคประชาสังคม ส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรรมเพื่อความมั่นคงทางอาหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
13 พอเพียง และการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน การจัดการน้ำ พันธุกรรมพืชและสัตว์
14 เช่น เมล็ดพันธุ์ อย่างเป็นธรรม

15 ด้านการสำรองอาหาร

16 ๓.๕ ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กร
17 ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้เกิดระบบการสำรองอาหาร ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึง
18 ระดับชุมชน และครัวเรือน โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับภูมินิเวศวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น
19 ธนาคารอาหาร แปรรวมของชุมชน ครัวกลางชุมชน

20 ๓.๖ ขอให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
21 สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมด้านการแปรรูปและถนอมอาหารเพื่อการสำรองอาหารสำหรับภาวะวิกฤต

22 ด้านการกระจาย การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปันอาหาร

23 ๓.๗ ขอให้ กระทรวงพาณิชย์โดยกรมการค้าภายใน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและ
24 สหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายองค์กรชุมชน ภาคเอกชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง สนับสนุน
25 ชุมชนให้เป็นหลักในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อจัดระบบการกระจาย การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปันอาหาร
26 เพื่อเตรียมการและรับมือกับภาวะวิกฤต ทั้งภายในชุมชน ชุมชนใกล้เคียง และเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ

27 ๓.๘ ขอให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เครือข่ายองค์กรชุมชน ภาค
28 ประชาสังคม ภาคเอกชน ส่งเสริมการตลาดที่เชื่อมโยงโดยตรงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค

29 ๓.๙ ขอให้กระทรวงพาณิชย์ และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ส่งเสริมให้เกิดการค้าที่เป็นธรรม
30 ระหว่างระบบค้าปลีกแบบดั้งเดิมและระบบการค้าสมัยใหม่ รวมถึงการผลักดันการดำเนินการตาม
31 พระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

32

- 1 ๔. การพัฒนาระบบดูแลประชากรเปราะบางในภาวะวิกฤต
- 2 ๔.๑ ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับ
- 3 เครือข่ายองค์กรชุมชนและภาคประชาสังคม จัดทำฐานข้อมูล ระบบการค้นหา และระบบการช่วยเหลือ
- 4 รวมถึงพัฒนากลไกของชุมชนให้สามารถดูแลประชากรเปราะบางในภาวะวิกฤตได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง
- 5 ๔.๒ ขอให้คณะรัฐมนตรี มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงาน
- 6 อื่นที่เกี่ยวข้องที่ดูแลสต็อกอาหาร รวมถึงข้าวและสินค้าเกษตรอื่น ๆ จัดระบบการนำออกมากระจายให้
- 7 ทั่วถึงอย่างเป็นธรรมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน
- 8 ๕. การพัฒนาระบบการจัดการร่วมกันเพื่อความมั่นคงทางอาหารในภาวะวิกฤต
- 9 ๕.๑ ขอให้กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงมหาดไทย เพิ่มการควบคุมราคาสินค้าอาหารและเพิ่ม
- 10 บทลงโทษทางกฎหมายต่อผู้กักตุนสินค้าอาหาร และชุมชนมีมาตรการทางสังคมต่อผู้กักตุนสินค้าอาหาร
- 11 ๕.๒ ขอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร
- 12 ของชุมชน สนับสนุนการจัดการความรู้โดยรวมและถอดบทเรียนจากการดำเนินการจริงของพื้นที่ต่าง ๆ
- 13 ๕.๓ ขอให้กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม
- 14 และสนับสนุนการออกแบบ การวางผังและการพัฒนาเมืองโดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหาร โดย
- 15 เพิ่มองค์ประกอบของพื้นที่อาหารในรายละเอียดการจัดทำข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นโอกาสการ
- 16 เพิ่มประโยชน์การใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่สาธารณะ ตลอดจนพื้นที่โล่ง ที่จะเป็นพื้นที่ความมั่นคง
- 17 ทางอาหารในเขตเมืองในภาวะวิกฤต
- 18 ๕.๔ ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานและภาคีที่
- 19 เกี่ยวข้อง ศึกษา และเสนอรัฐบาลให้มีการจัดตั้งกลไกและระบบสำรองอาหารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อรองรับภาวะ
- 20 วิกฤตทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่
- 21 ๕.๕ ขอให้กระทรวงการคลัง ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการทางภาษีที่สร้างแรงจูงใจ
- 22 ให้เอกชนนำพื้นที่ว่างเปล่า หรืออนุญาตให้ใช้พื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาใช้เพื่อความมั่นคงทางอาหารรองรับ
- 23 ภาวะวิกฤต
- 24 ๖. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่
- 25 ๑๕